

Artikel Jan Nijssen in het Financieele Dagblad van 5 februari 2009

Perspectief op lange termijn voor pensioenregels

Stelt u zich eens voor: u moet uw schoonouders in huis nemen omdat hun pensioen volledig is verdampt. Hoe goed uw relatie met hen ook moge zijn: waarschijnlijk zit u niet op zo'n scenario te wachten. Toch was dit kort geleden een realiteit voor een gezin in Engeland. In Nederland is die kans niet zo groot.

Met onze AOW als redelijk sociaal vangnet en honderden miljarden aan pensioenspaargeld bij pensioenfondsen en verzekeraars, staan we er beter voor dan de meeste andere landen. Toch horen we de laatste weken alarmerende berichten dat die miljarden door de economische crisis snel zijn geslonken. Het is belangrijk om die berichten in het juiste perspectief te plaatsen. Bij pensioenen gaat het om een opbouwfase die gemiddeld zo'n 40 jaar duurt en een uitkeringsfase van 15 tot 25 jaar. In totaal ongeveer 60 jaar dus. Daarom kan het tot onnodige paniek leiden als er bijna elke dag berichten verschijnen dat de dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen weer verder is gedaald.

We hebben te maken met de bijzondere situatie dat de aandelenkoersen tot historisch lage waarden zijn gedaald en dat tegelijkertijd de rente daalt. Pensioenfondsen moeten tegenwoordig hun beleggingen op marktwaarde waarderen en hun verplichtingen baseren op de marktrente, terwijl het perspectief van de pensioensector een horizon is van ongeveer 60 jaar. Ofwel, enerzijds geregeerd door de waan van de dag en anderzijds werken met een onveranderlijke horizon van vele decennia.

Als de dekkingsgraad van pensioenfondsen zakt beneden de 105% moeten zij van De Nederlandsche Bank een herstelplan indienen waarin zij aangeven hoe zij binnen drie jaar hun dekkingsgraad weer op het vereiste niveau zullen brengen. Ook drie jaar is op een horizon van 60 jaar een heel kort tijdsbestek. Fondsen kunnen zich daardoor genoodzaakt zien om hun aandelenbeleggingen te verkopen op een moment dat de koersen ver beneden de reële waarde staan.

De internationale waarderingsregels en het toezichtskader van De Nederlandsche Bank zijn weloverwogen gekozen en het gaat niet aan om al die regels bij de eerste zware tegenwind meteen overboord te gooien. Maar het zou wel van wijsheid getuigen om die regels nog eens kritisch te bezien binnen het langetermijn perspectief van onze pensioenregelingen. Wellicht is de tweede crisis in de nog jonge eeuw aanleiding om ons pensioendenken in een ander (tijds)perspectief te plaatsen: in redelijk overzienbare periodes van vijf tot tien jaar. Pensioen vergt een langetermijn visie. Laten we er geen waan van de dag van maken. En laat de regie waar die thuishoort: bij de sociale partners en de pensioenfondsbesturen.

Jan Nijssen is directeur Montae, Fellow Netspar en bestuurslid Expertisecentrum LEEFtijd.